

OULUN YLIOPISTON KIRJASTO

TOIMINTAKERTOMUS 2006

SISÄLLYS

SISÄLLYS	2
OULUN YLIOPISTON KIRJASTO	3
TAPAHTUMAT JA NÄYTTELYT	4
YLIKIRJASTONHOITAJAN KATSAUS	6
PALVELUT	7
KOKOELMAT	9
JULKAISUTOIMINTA	10
KEHITTÄMINEN	11
HENKILÖKUNTA	13
TILAT JA TALOUS	16
ORGANISAATIO JA HALLINTO	17

OULUN YLIOPISTON KIRJASTO

Oulun yliopiston kirjasto on yliopiston erillislaitos, jota johtaa kirjaston johtokunta ja ylikirjastonhoitaja. Kirjasto aloitti toimintansa vuonna 1959. Kirjaston perustehtävä on edistää yliopistossa tapahtuvaa tutkimusta, opetusta ja opiskelua hankkimalla sitä varten tieteellistä kirjallisuutta ja muuta informaatioaineistoa sekä antamalla tietopalvelua ja tiedonhankinnan koulutusta.

Vuoden 2006 lopussa kirjastoon kuului seitsemän kirjastoyksikköä, joista kolme Linnanmaalla (Pääkirjasto, Snellmanian kirjasto, Tiedekirjasto Tellus), arkkitehtuurin osaston kirjasto Oulun keskustassa, kaksi Kontinkankaalla (lääketieteellisen tiedekuntakirjasto, hammaslääketieteen kirjasto) sekä Kajaanin yliopistokeskuksen kirjasto Kajaanissa. Kirjastoyksiköiden määrä väheni vuoden 2006 aikana yhdeksästä seitsemään, kun biologian kirjasto muutti Tiedekirjasto Tellukseen ja Kastellin tutkimuskeskuksen kirjaston toiminta päättyi.

TUNNUSLUKUJA 2006

Yliopiston opiskelijoita	16 729*
Yliopiston henkilökuntaa	3 053*
Aktiivisia lainaajia	19 583

*Lähde: Oulun yliopiston vuosikertomus 2006

Kirjastokäyntejä	907 016
Kotilainoja	579 668
Avatut elektroniset artikkelit	428 480
Yhteydenotokerrat	31 670
digitaalisiin kirjoihin	
WWW-sivulatausten määrä	11 445 700

Menot	1 000 €	%
Henkilöstö (sis. koul.kulut)	3 562,2	45,9
Aineisto (sis. kok.huolto)	1 488,6**	19,2
Tilat	2 198	28,3
Tietotekniikka ja tietoliikenne	184	2,4
Muut	329,6	4,2
Yhteensä	7 762,4	100

Henkilökunta, virkoja	104
Henkilökuntaa viroissa	101

**Lisäksi laitosten aineistorahoitus 613 600 €

TAPAHTUMAT JA NÄYTTELYT

TAPAHTUMAT

Vuoden päänäyttely oli yhteistyössä aate- ja oppihistorian, kirjallisuuden ja suomen kielen opiskelijoiden kanssa toteutettu *Tahdon kehukset J.W. Snellman 200 vuotta*. Näyttely avattiin 11.5.2006, ja se oli esillä vuoden loppuun saakka.

Toinen merkittävä, 13.3.–15.5.2006 esillä ollut näyttely oli äänioikeuden 100-vuotista historiaa esiteltyt *Siinä meni miehet sekä naiset samanlailla*.

Oulun ensimmäisillä kirjamessuilla oli esillä näyttely Mirjam Kinoksen kokoelman exlibriksistä otsikolla *Kohti abstraktia exlibriksiä 1900–1950 luvuilta*. Messujen jälkeen näyttely oli esillä Pääkirjaston tiloissa.

Oulun yliopiston opettajanvalmistuslaitoksen suullisen esitystaidon lehtorin, lausujan ja kirjailijan, Iikka Kaakisen elämää ja arkistoa esittelevä pienoisenäyttely hänen syntymänsä 100-vuotijuhlaksi avattiin 14.12.2006. Kirjasto oli mukana myös järjestämässä näyttelyn avajaisten yhteydessä järjestettyä juhlaa.

Compostela- vaihto-ohjelman kautta Kajaanin yliopistokeskuksen kirjastossa vieraili 2.–8.9.2007 Unkarista Pécsin yliopiston kirjastosta johtaja Dr. Fischerné ja apulaisjohtaja Dr. Dárdai.

Oulun kirjastoyksiköissä vieraili kansainvälisen Compostela-ohjelman kautta Madridista, Alfonso X el Sabion yliopistosta kirjastonjohtaja Martha Rodríguez.

Oulun yliopiston informaatiotutkimuksen koulutusohjelman kansainvälisen North-South -higher education network ohjelman puitteissa kirjastoüksiköissä työskenteli harjoittelijana kirjastoalan opiskelija Sandra Visser Western Capen yliopistosta Etelä-Afrikasta ajalla 18.4.–24.5.2006.

Valtakunnalliset yliopistojen ja korkeakoulujen julkaisupäivät järjestettiin Oulun yliopiston kirjaston toimesta. Osallistujia oli n. 40.

Oulun ensimmäisillä kirjamessuilla oli Oulun yliopiston julkaisu- toiminnalla oma osasto yhdessä Lapin yliopiston ja Oulun yliopistopainon kanssa.

Teknillisen korkeakoulun kirjaston henkilökuntaa tutustui OYK:n toimintaan 7.–8.9.2006.

NÄYTTELYT

PÄÄKIRJASTO	SNELLMANIAN KIRJASTO
Tahdon kehykset – J.W.Snellman 200 vuotta 11.5.–31.12.2006	Rinascimento Virtuale ja Bibliotheca Alexandrina (näyttely toteutettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston ja Helsingin kaupunginkirjaston kanssa) Tammi-maaliskuu
Turning Points (Fulbright Centerin kiertonäyttely) 2.1.–28.2.2006	Vanhauskoiset (näyttely toteutettiin yhteistyössä kulttuuriantropologian laitoksen kanssa) Huhti-toukokuu
Siinä meni miehet sekä naiset samanlailla – Äänioikeuden 100-vuotinen historia 13.3.–5.5.2006	Syvyyksien sylissä – sukellusaiheinen näyttely Kesä-syyskuu
Kohti abstraktia exlibriksiä 1900-1950 luvulta Mirjam Kinoksen exlibriksiä Oulun kirjamessuilla ja Pääkirjastossa 9.6.–31.8.2006	Suomen kielen oppiaineen 40-vuotisjuhla (yhdessä laitoksen kanssa) Syyskuu
Iikka Kaakinen – elämästä ja arkistosta 14.12.2006–31.1.2007	Kasvatustieteen päivien juhlanäyttely (yhdessä oppiaineen kanssa) Marraskuu
Pahoinpidellyt kirjat	Comichbucher (Goetheinstituutti ja Saksan kielen laitos) Loka-marraskuu
Kirjaston kirjaharvinaisuuksia ja luetteloimattomia kokoelmia	Kääntämisen tutkimuksen päivät (yhdessä Pohjoismaisten kielten laitoksen kanssa) Kahvikuppineuroosi Joulukuu

YLIKIRJASTONHOITAJAN KATSAUS

Vuosi 2006 oli mielenkiintoinen vuosi palvelujen käytön suhteen. Huolimatta siitä, että kirjaston elektronisten aineistojen määrä ja käyttö kasvoivat huomattavasti, myös kirjastossa käyntien ja kotilainojen määrä kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna. Kirjastokäynnit lisääntyivät noin 50 000 käynnillä kokonaismäärän ollessa noin 907 000 käyntiä (kasvu + 6 %). Käyntikertojen määrä korreloi kotilainojen määrän kanssa, vaativathan jälkimmäiset kirjastossa käyntiä. Kotilainojen määrä oli toimintavuonna noin 580 000 lainaa kasvun ollessa vajaa 3 %. Huomattava osa kirjaston käynneistä on tilojen ja laitteiden hyödyntämisestä. Kirjasto tarjoaakin valtaosan yliopiston itsenäisopiskelussa tarvittavista yksilö- ja ryhmätyötiloista. Nämä opiskelupaikat ovat opiskelijoille välttämättömiä ja tämä näkyy tilastoissa. Näin tilat varustettuna laite- ja ohjelmistopalveluilla ovat yksi kirjaston merkittävistä palvelumuodoista.

Elektronisten kokoelmien määrä kasvoi huomattavasti v. 2006. Lehtien määrä kasvoi lähes 7000 nimekkeellä, kun kirjasto teki sopimuksen Wiley- ja Blackwell-kustantajien e-lehtipaketeista. Yliopiston omavaraisuuden kasvu lehtitarjonnan suhteen näkyi lähes viidesosalla pienentyneenä lainauksena muista kirjastoista. Humanistisen tutkimuksen tueksi saatiin laaja englanninkielisen kirjallisuuden kokoelma Eighteen Century Collection Online, ECCO.

Elektronisen aineiston käyttöä myös tutkittiin: kaksi pro gradu -työtä valmistui informaatiotutkimuksen koulutusohjelmassa ja kolmas työ e-kirjojen käytettävyydestä on tekeillä. Lisäksi kirjasto selvitti yhdessä Oulun seudun ammattikorkeakoulun kanssa tiettyjen koulutusalojen kokoelmien mahdollista päällekkäisyyttä. Päällekkäisyyttä ei löytynyt painetuissa aineistoissa.

Valitettavasti samaa myönteistä kehitystä ei tapahtunut kirjahankinnan osalta huolimatta rehtorin myöntämästä 50 000 euron lisäresurssoinnista siihen. Kun samanaikaisesti laitosten resurssointi kirjahankintaan pieneni vastaavasti, ei yliopiston hallituksen päättämää tavoitetta kirjahankinnan lisäämisestä tapahtunut, vaan hankinta pysyi kokonaisuudessaan entisellään.

Kirjastojen yhteistyöllä pyritään joustavoittamaan yhteisten asiakkaiden käytäntöjä. Jälleen askel tässä oikeaan suuntaan tapahtui, kun Oulun maakuntakirjasto-kaupunginkirjasto hyväksyi Oulun yliopiston kirjaston lainaajakortin käytön myös omassa kirjastossaan. Taustalla oli tietysti tahtotilan lisäksi kortin tekninen soveltuvuus.

Vuosi 2006 oli myös kansainvälinen vuosi. Kirjastoomme tutustui kolme henkilöä, kaksi kirjastojohtajaa ja yksi opiskelija, erilaisten vaihto-ohjelmien kautta. Lisäksi kirjastolla oli menneillään yksi kansainvälinen tutkimusyhteistyö. Kaikki nämä kontaktit ovat olleet avartavia.

Kirjasto koki pettymyksen, kun suunnitelma Kajaanin yliopistokeskuksen kirjaston siirtämisestä Kajaanin kaupungin-/maakuntakirjaston yhteyteen kariutui yliopiston ja opetusministeriön päätöksillä. Kajaanin kirjastoyksikkö jää nykyiseen tilaansa, jota voidaan kuitenkin uudistaa lähivuosina.

Hyvästä, virkeästä vuodesta lämpimät kiitokset kirjaston henkilökunnalle, yliopiston opettajille, tutkijoille ja opiskelijoille sekä yhteistyökumppaneillemme!

Päivi Kytömäki

PALVELUT

Kirjasto tarjoaa yliopiston opiskelijoille, henkilökunnalle ja ulkopuolisille käyttäjille paitsi kokoelmapalveluja myös sekä yksilö- että ryhmätyöskentelyyn sopivia, viihtyisiä ja tarkoituksenmukaisia tiloja opiskelun ja tutkimuksen tueksi.

Biologian kirjaston kokoelmat ja palvelut siirrettiin Tiedekirjasto Telluksen tiloihin kesällä 2006, ja vapautuneet tilat saneerattiin Pääkirjaston yhteydessä toimivaksi kurssikirjaosastoksi (Cursus), joka palvelee asiakkaita aamusta klo 8 alkaen. Cursus tarjoaa kurssikirjalainauksen lisäksi myös luku- ja ryhmätyötiloja. Cursuksen lainauspalveluja kehitetään itsepalvelun suuntaan, ja loppuvuoden itsepalvelulainaus nousikin jo yli 70 prosenttiin.

Pääkirjastossa siirryttiin yhden kerroksen palveluun. Asiointi helpottuu, kun palvelut saadaan yhdeltä tiskiltä. Kurssikirjojen uudelleensijoittamisen yhteydessä tarjoutui mahdollisuus selkeyttää myös Pääkirjaston muiden kokoelmien sijoittamista. Pääkirjaston aukioloaikoja lisättiin; lokakuusta lähtien kirjasto aukeaa jo klo 8 aamulla.

Kirjaston asiakkaille tuli mahdollisuus käyttää yliopiston kirjaston lainajakorttia myös kaupunginkirjaston korttina. Yhteislainaus laajeni Kajaanin ammattikorkeakoulun mukaan tulolla. Kirjaston palveluhinnasto uudistettiin.

Kirjaston verkkopalvelut kehittivät monella tavalla: kaukopalvelutilauksen voi tehdä nyt myös Nelli-portaalin ja Google-scholarin kautta. Nelli-portaalin tunnistautumisessa otettiin käyttöön Shibboleth-kirjautuminen, joka parantaa asiakkaiden tietoturvaa. Nelli-portaalin käyttö vakiintui ja se korvasi mm. kirjaston oman Elaine-e-lehtitietokannan. Kirjaston www-sivuja uudistettiin, mm. Tellus sai englanninkieliset sivut ja Snellmanian kirjasto laati uusille opiskelijoille oman sivun. Verkkopalvelujen käyttö jatkoi edelleen kasvuaan. Esim. yhteydenotot elektronisiin kausijulkaisuihin sekä niihin kohdistuneet tiedonhaut kasvoivat kumpikin noin 40 %. Ylivoimaisesti eniten käytettiin edelleen NetMot-sanakirjoja, joihin tehtiin noin 3,5 miljoonaa hakua.

Oppimiskeskuksen pilottivaihe saatiin päätökseen ja toiminta vakiintui. Tiedekirjasto Telluksen kalustaminen ja varustelu saatiin päätökseen.

Kastellin tutkimuskeskuksen kirjaston toiminta loppui 8.5.2006. Yliopiston kokoelmat siirrettiin pääosin lääketieteellisen tiedekunnan kirjastoon ja osa Kansanterveystieteen ja yleislääketieteen laitoksen käsikirjastoon.

Palveluja kehitettiin

- palveluhinnasto uudistettiin
- kaukopalvelun kautta toimivaa yhteislainaus laajeni Kajaanin ammattikorkeakoulun aineistoon
- KYK:n kirjastossa annettiin uutena palveluna henkilökohtaista tiedonhaun opetusta gradun tekijöille
- Yhteistyössä tiedekuntien ja laitosten kanssa määriteltiin, mitkä ovat FinELibin perusaineistoja Oulun yliopistossa

Käyttäjät	2005	2006	Muutos 2005-2006
Yliopiston opiskelijat	16 661*	16 729*	+ 0,4 %
Yliopiston henkilökunta	3 079*	3 053*	- 0,8 %
Aktiiviset lainaajat	20 003	19 583	- 2,1 %
yliopiston opiskelijat ja henkilökunta	14 853	14 673	- 1,2 %
muut	4 502	4 282	- 4,9 %
kaukopalveluasiakkaat	648	628	- 3,1 %

* Lähde: Oulun yliopiston vuosikertomus 2006

Kirjastokäynnit ja lainaus	2005	2006	Muutos 2005-2006
Kirjastokäynnit	857 346	907 016	+ 5,8 %
Kirjaston www-sivujen sivulatausten määrä	10 711 909	11 445 700	+ 6,9 %
Kotilainat	565 063	579 668	+ 2,6 %
Kaukolainat	12 499	10 636	- 14,9 %
Saadut kaukolainat	6 288	4 962	- 21,1 %
Annetut kaukolainat	6 211	5 674	- 8,6 %

Kokoelmien käyttö	2005	2006	Muutos 2005-2006
Tiedonhakujen määrä OULA-kokoelmatietokannasta	1 591 479	1 302 630	-18,1 %
Yhteydenottokerrat elektronisiin kausijulkaisuihin	192 271	275 470	+ 43,3 %
Tiedonhakujen määrä elektronisissa kausijulkaisuissa	337 292	479 720	+ 42,2 %
Avatut elektroniset artikkelit	420 684	428 480	+1,9 %
Yhteydenottokerrat digitaalisiin kirjoihin	16 768	31 670	+ 88,9 %
Digitaalisista kirjoista katsotut tietueet	15 414	28 340	+ 83,9 %

Tiedonhankinnan opetus	2005	2006	Muutos 2005-2006
Annettu opetus (tunteja)	1 177	976	- 17,1 %
Opetukseen osallistuneet	6 064	5 819	- 4 %

Tiedonhaut	2005	2006	Muutos 2005-2005
Tiedonhaun toimeksiannot	3 420	3 685	+ 7,7 %

Käyttötilastot kertovat, että painettujen ja elektronisten kokoelmien käyttö lisääntyi toimintavuonna. Muilta pyydettyjen ja saatujen kaukopalvelulainojen määrän väheneminen kuvaa omavaraisuuden kasvua erityisesti lehtiartikkelien suhteen.

Oulun yliopiston kirjasto on vapaakappalekirjasto, jolla on ollut vapaakappaleoikeudet kaikkeen Suomessa painettuun aineistoon (ei sanomalehdet) vuodesta 1981 lähtien. Vapaakappaleoikeus on merkittävä voimavara yliopistolle ja kirjastolle, mutta se myös vaatii työvoimaa ja tiloja. Uusi vapaakappalelaki on valmisteilla eduskunnassa, ja sen myötä tulisi joitakin muutoksia myös Oulun yliopiston kirjaston vapaakappalekokoelmiin. Kirjastossa aloitettiin valmistautuminen uuteen vapaakappalelakiin laatimalla esitys siitä, mitä pitäisi huomioida kokoelmien järjestämisessä ja lainauskäytännöissä uuden lain myötä.

Elektroninen aineisto ja sen käyttö lisääntyvät jatkuvasti. Elektronisista kirjoista käytetyimpiä aineistoryhmiä olivat liiketaloustiede ja taloustieteet, tietokoneet ja teknologia. Uusia merkittäviä elektronisia aineistoja olivat mm. Wiley ja Blackwellin e-lehtipaketit, ECCO (Eighteen Century Collection Online) -kirjapaketti sekä PressDisplay –sanomalehtipalvelu. Elektronisen aineiston tunnettavuutta pyrittiin edelleen lisäämään mm. jatkuvan asiakkaille suunnatun koulutuksen avulla.

Kokoelman laatutyötä tehtiin mm. laatimalla ”*Sisällönkuvailun laadunvarmistusjärjestelmä kirjaston kokoelmatietokannan (OULA) ylläpidossa*”. Dokumenttiin on kirjattu OULA-kokoelmatietokannan sisällönkuvailun periaatteet, käytännöt ja laatutavoitteet. Kaikki elektroniset lehdet tallennettiin eräajona OULA-kokoelmatietokantaan, mikä helpottaa aineiston löytymistä asiakkaan kannalta.

Merkittävä työ oli Madetojan-Onervan kokoelman julkaisuissa olevien omistuskirjoitusten, yhteensä 412 kpl, tallentaminen OULA-kokoelmatietokannassa oleviin viitteisiin.

Kirjasto vastaanotti useita pieneköjä kirjalahjoituksia.

Kokoelmat	2005	2006	Muutos 2005-2006
Painetut kokoelmat yhteensä (monografiat ja kausijulkaisut; säilytysyksikköinä)	1 747 789	1 751 184	+ 0,2 %
Ostetut painetut monografiat	9 490	9290	- 2,1 %
joista kurssikirjoja	5 141	3 683	- 28,4 %
Ostetut painetut kausijulkaisunimekkeet	2 587	2 432	- 6 %
Käytössä olevat elektroniset kausijulkaisunimekkeet	9 176	16 091	+ 75,3 %
Kirjaston toimesta julkaistut Acta-sarjan elektroniset väitöskirjat yhteensä	671	785	

Hankinta	2005 1000 €	2006 1000 €	Muutos 2005-2006
Hankitut painetut kausijulkaisut	794,1 €	645,8 €	- 18,7 %
Hankittu elektroninen aineisto	715 €	1 012,3 €	+ 41,6 %
Hankitut monografiat	483,1 €	436,3 €	- 9,7 %
kirjaston suorarahoitus	239 €	259,4 €	+ 8,5 %
laitosten rahoitus	244,1 €	176,9 €	- 26,3 %
joista kurssikirjoja	207,1 €	164,9 €	- 20,4 %

JULKAISUTOIMINTA

Kirjasto vastaa Oulun yliopiston väitöskirjasarjan Acta Universitatis Ouluensis kirjojen julkaisemisesta painettuna ja elektronisena sekä siihen liittyvästä jatko-opiskelijoiden neuvonnasta. Lisäksi kirjasto vastaa Oulun yliopiston oppimateriaalia ja Oulun yliopiston kirjaston julkaisuja -sarjojen toimittamisesta. Kirjasto ylläpitää Oulun yliopiston henkilökunnan julkaisurekisteriä.

Vuonna 2005 aloitetun Acta-sarjan ulkoasun uudistuksen myötä vaihdettiin vuoden 2006 alusta painettaviin kirjoihin uusi paperilaatu ja uudet kannet. Kansivaihtoehtoista valittiin arkkitehti Raimo Ahosen suunnitelma, jossa eri alasarjat eroavat toisistaan kannen kuvan ja päävärin perusteella. Myös Acta-sarjan toimitusprosessia uudistettiin vuoden 2006 aikana.

Acta Universitatis Ouluensis –julkaisusarjassa ilmestyi 114 väitöskirjaa sekä kaksi muuta tutkimusta. Tutkijoille ja jatko-opiskelijoille annettiin opetusta Acta-sarjassa julkaisemiseen ja mallipohjien käyttöön liittyen. Osa opetuksesta liittyi kirjaston laatimaan opiskelijoiden TohDot-tukipakettiin, osa annettiin mm. eri tutkijakoulujen erillisestä pyynnöstä.

Kaikista vuoden 2006 Acta-sarjan julkaisuista tehtiin elektroninen verkkoversio. Elektronisia julkaisuja käytetään paljon ja kasvu näyttää jatkuvan.

Kirjaston henkilökunnalta ilmestyi 13 julkaisua vuonna 2006.

Vuonna 2006 julkaisurekisteriin tallennettiin 4659 uuden julkaisun viitetiedot.

Acta Universitatis Ouluensis -julkaisusarjan julkaisut 2006

	Väitöskirjat	Muu tutkimus
A-sarja (LuTK)	28	
B-sarja (HuTK)	5	2
C-sarja (TTK)	31	
D-sarja (LTK)	41	
E-sarja (KTK)	5	
G-sarja (TaTK)	4	
Yhteensä	114	2

Lisäksi vuonna 2006 Oulun yliopistossa julkaistiin Acta-sarjan 114 väitöskirjan lisäksi yhteensä 23 väitöskirjaa yliopiston laitossarjoissa, ulkopuolisissa sarjoissa tai omakustanteina.

Acta Universitatis Ouluensis -julkaisusarjan www-osoite: <http://www.kirjasto.oulu.fi/julkaisutoiminta/acta/>

Vuonna 2006 merkittävimpiä kehityshankkeita olivat mm. Opinnäytetyön tuki –hanke sekä Oppimiskeskushanke, joka saatiin projektina päätökseen.

Projektit ja hankkeet:

Opinnäytetyön tuki –hanke

Opinnäytetyön tuki –hanke (hankkeen kesto vv. 2006–2007) on Oulun yliopiston kirjaston, sähkötekniikan osaston, tietojenkäsittelytieteiden laitoksen ja kielikeskuksen yhteishanke, jonka tarkoituksena on tukea ja auttaa opinnoissaan viivästyneiden sekä viivästyemisvaarassa olevien opiskelijoiden valmistumista kehittämällä opinnäytetöissä tarvittavia informaatiolukutaidon osaamistavoitteiden mukaisia taitoja, kuten tiedonhankintataidot, tieteellinen viestintä, julkaisutoiminta, tieteellinen kirjoittaminen ja kirjoittamisprosessi. Kohderyhmänä ovat sähkö- ja tietotekniikan osaston (STO) ja tietojenkäsittelytieteen laitoksen opinnoissaan (TOL) viivästyneet tai viivästyemisvaarassa olevat opiskelijat, joista valittiin koulutukseen 40 opiskelijaa.

Tavoitteena on tukea yliopiston tutkintotavoitteiden saavuttamista, tuottaa hyviä toimintatapoja, jotka siirretään pysyviin rakenteisiin ja toimintatapoihin Oulun yliopistossa, luoda koko yliopistoa palveleva uusi, pysyvä oppimiskeskuspalvelu sekä ohjauksen ja opiskeluprosessien kehittäminen yhteistyönä eri toimintaympäristöjen kesken. Projektin aikana saatuja kokemuksia hyödynnetään luonnontieteellisen ja teknillisen tiedekunnan alempaan ja ylempään tutkintoon johtaviin opintoihin kuuluvassa informaatiolukutaidon opetuksessa. Toiminnan kehittäminen on välttämätöntä opetuksen järjestämisessä suurille opiskelijamäärille.

Informaatiolukutaitohanke

Informaatiolukutaidon opintosuunnitelma jatkui yliopistokirjastojen yhteisenä SVY-hankeena (hankkeen kesto vv. 2004–2006). Hankkeen keskeinen tavoite on integroida informaatiolukutaito osaksi akateemisia opintoja. Informaatiolukutaitohankkeessa luotiin yliopistokirjastojen yhteiskäyttöön tiedonhankinnan kysymyspatteristo. Toiminta jatkuu yhteistyöverkostona.

Virtuaalikampus – ”Mobiilioppimisen” monitieteinen yhteistyö Oulun yliopistossa

Virtuaalikampus on yksi Campus Futurus -verkoston kautta esiin nousseista monitieteisistä yhteistyöhankkeista. Virtuaalikampus 3 - hankkeen rahoituksella toteutettiin v. 2006 aikana e-kirjojen käytettävyysselvitys yhteistyössä informaatiotutkimuksen jaoksen ja koulutusteknologiayksikön kanssa.

Kokoelmakarttahanke

Kirjastojen hankintaprofiileista, kokoelmista ja niiden laadusta ei ole aiemmin ollut saatavilla kootusti tietoa. Muun muassa tähän tarpeeseen Suomen Yliopistokirjastojen verkosto käynnisti Kokoelmakarttahankeeseen, johon osallistuvat kirjastot kartoittavat määrällisesti, kuvailevat ja evaluoivat aineistoaan. Oulun yliopiston ja Oulun seudun ammattikorkeakoulun yhteistyöhankkeen kirjastotyöryhmän toimeksiannosta Oulun yliopiston kirjastossa toteutettiin yhteinen kokoelma-analyysi, joka kohdistettiin liiketalousalan ja hoitoalan aihealueilla painettuihin kokoelmiin (mongrafiat ja kausijulkaisut) sekä hankintaan. Kartoituksella haluttiin selvittää kokoelmien päällekkäisyys ja hankintaprofiilit. Kartoitus osoittaa, että kokoelmat ovat erilaisia johtuen koulutusohjelmien sisällöllisistä eroista. Yliopiston kirjastossa kokoelmien muodostamisen peruslähtökohta on tieteellisyys, ammattikorkeakoulun kokoelmien muodostamisen lähtökohtana ammattikorkeakoulussa on ammatillinen kirjallisuus. (Lähde: Signum 2: 2007)

Oppimiskeskushanke

Oppimiskeskushanke projektimuotoisena toimintana päättyi ja toiminta vakiintui osaksi yliopiston toimintaa. Vuoden 2006 aikana hankkeelle perustettiin ohjausryhmä, jossa on tiedekuntien ja tukipalveluiden tuottajien edustus. Oppimiskeskus toimii tällä hetkellä Tiedekirjasto Telluksessa ja Lääketieteellisen tiedekunnan kirjastossa, joissa opiskelijoilla on käytössään monipuoliset opiskelutilat, mm. useita kymmeniä tietokoneella varustettua työpistettä, ryhmätyötiloja, videoneuvotteluhuone, sekä hiljainen lukusali. Opiskelijoilla on käytettävissään myös erilaisia tulostus- ja neuvontapalveluja. Oppimiskeskuspalvelut ovat olleet erittäin käytettyjä ja kävijöiden määrä on lisääntynyt.

Kansainvälinen kirjastojen vaikuttavuustutkimus

Oulun yliopiston kirjasto oli mukana kansainvälisessä kirjastojen vaikuttavuustutkimuksessa, jota johtaa professori Haruki Nagata Tsukuban yliopistosta Japanista. Oulun yliopiston kirjaston lisäksi mukana on kaksi japanilaista yliopistokirjastoa Keio University Library ja Nagoya University Library. Tutkimuksessa haluttiin selvittää miten opiskelijat käyttävät kirjastoa ja miten kirjaston käyttö vaikuttaa mm. heidän oppimiseensa ja opiskeluunsa. Esiselvitys tehtiin v.2005 ja varsinainen käyttäjäkysely maaliskuussa 2006.

Hankkeista lisää: <http://www.kirjasto.oulu.fi/kehittamishankkeet/>

Opinnäytteet liittyen kirjaston toimintaan

Informaatiotutkimuksessa on v. 2006 valmistunut kaksi pro gradu –työtä liittyen yliopiston kirjaston toimintaan:

Heliölä, Mikko: E-kirjat ja Ebrary kirjapalvelu Oulun yliopiston kirjastossa

Molander, Maria: Elektronisen aineiston vaikutus kaukopalvelutoimintaan Oulun yliopiston kirjastossa.

HENKILÖKUNTA

Yliopiston kehittämis- ja sopeuttamisohjelma vaikutti edelleen kirjaston virkatilanteeseen siten, että kolme virkaa lakkautettiin ja kolme on edelleen virkapankissa.

Kirjastossa täytettiin kuitenkin neljä virkaa vuoden 2006 aikana. Kirjaston hallintopalveluihin valittiin informaattikko, jonka tehtäviin kuuluvat mm. kirjaston kehittämishankkeiden koordinointi. Hallintopalveluissa täytettiin myös kirjastoamanuenssin virka. Tiedekirjasto Telluksessa täytettiin kirjastonhoitajan virka ja arkkitehtuurin osaston kirjastossa kirjastoamanuenssin (virkanimikkeen muutos kirjastonhoitajasta kirjastoamanuenssiksi) virka

Vakituisissa viroissa / toimissa työskentelevien virkajakauma (n)

Vakituiset virat	Viranhoitajia	Täyttämättä
Ylikirjastonhoitaja	1	
Hallintopäällikkö	1	
Kirjastonhoitaja, yksikön esimies	5	
Kirjastonhoitaja	17	1
Informaattikko	10	
Kirjastoamanuenssi	17	
Kirjastosihtööri	37	2
Tietotekniikka-asiantuntija	1	
Atk-suunnittelija	1	
Verkkopalvelusuunnittelija	1	
Käytönsuunnittelija	3	
Julkaisutoimittaja	1	
Osastosihtööri	2	
Toimistosihtööri	1	
Kirjansitoja	2	
Virastomestari	1	
Yhteensä	101	3

Vakinaista virkaa hoitavien koulutus (%)

Koulutus	Osuus koko henkilökunnasta (%)
Ylempi korkeakoulututkinto tai lisenssiaatintutkinto	46 %
Alempi korkeakoulututkinto	14 %
Keskiasteen tai toisen asteen tutkinto	34 %
Ei tutkintoa tai varsinaista ammattiin valmistavaa koulutusta	6 %
Yhteensä	100 %

Määräaikaiset työntekijät (n)

	Lukumäärä	Htv:t
Työllistetyt	8	2,86
Työkokeilijat, työelämävalmennettavat, työharjoittelijat	11	1,99
Harjoittelijat	6	0,98
Siviilipalvelusmiehet	4	2,40
Projektityöntekijät (hankerahoitus)	3	0,60
Määräaikaiset (budjettirahoitus)	3	0,37
Yhteensä	35	9,20

Henkilökunnan koulutus ja osallistuminen

Yliopiston kirjaston henkilökunta osallistui yhteensä 447 päivää erilaisiin koulutustapahtumiin. Kirjasto järjesti koulutusta yhdessä KAMUT –organisaation kanssa (kaupungin kirjastot, arkistot ja museot), jolloin saatiin isolle henkilökuntamäärälle yhteinen koulutus ja kustannukset jäivät kohtuullisiksi. Näitä koulutuksia olivat

- tekijänoikeuskysymykset
- julkisuuslaki
- henkilötietolaki

Oulun yliopiston kirjasto järjesti valtakunnalliset Yliopistokirjastojen julkaisupäivät Oulussa, johon osallistui paitsi omaa henkilökuntaa myös muita julkaisualan ihmisiä ympäri Suomea. Kirjaston sisällä järjestettiin useita tietoisuuksia ja ajankohtaista koulutusta kirjaston eri osa-alueilta.

Yliopiston järjestämää koulutusta, johon kirjaston henkilökunta osallistui

- erilaiset atk- ja taloushallintokoulutukset
- ITU-forumin tilaisuudet ja koulutukset
- ensiapukoulutus
- kielikoulutukset
- uudistettu tekijänoikeuslaki
- esimiesvalmennus

Valtakunnalliset koulutukset ja seminaarit, joita olivat mm.

- Triangelipäivät (Kuopio)
- Turun tiedemessut (Turku)
- BIT-päivät (Oulu)
- Laatukoulutus (Helsinki)
- Yhteistilastopäivä (Helsinki)

Yksi henkilö osallistui kansainväliseen kirjastoalan konferenssiin, IFLA:an, joka pidettiin elokuussa 2006 Soulessa, Etelä-Koreassa. Yksi henkilö osallistui lokakuussa Elsinoressa Tanskassa pidetyille pohjoismaisille kaukopalvelupäiville. Lisäksi yksi henkilö osallistui toukokuussa Suomen tieteellisen kirjastoseuran kausijulkaisutyöryhmän järjestämälle opintomatkalta Hollantiin.

TYK-kuntoutukseen osallistui neljä henkilöä.

Kirjaston henkilökuntaa oli mukana sekä yliopiston sisäisissä että kansallisissa ja kansainvälisissä kehittämishankkeissa ja työryhmissä.

TILAT JA TALOUS

Yliopisto luopui edellisenä toimintavuonna tehdystä suunnitelmasta, jonka mukaan Kajaanin kirjastoyksikkö liitetään Kajaanin kaupunginkirjaston yhteyteen.

Tulot	1 000 €	%
Oulun yliopistolta suora budjettirahoitus *	7 114,9	81,7
Epäsuora budjettirahoitus	531,8	6,1
Muu julkinen rahoitus	61	0,7
Maksullisen palvelun tulot	155	1,8
Muu rahoitus	514,2	5,9
OPM:n keskitetty rahoitus	333,6	3,8
Yhteensä	8 710,5	100,0

* Sis. rehtorin myöntämänä 50 000 € kirjahankintoihin

Menot	1 000 €	%
Toimintakulut	6 279,8	72,1
Kirjastoaineistokulut	2 429,8**	27,9
Pääomakulut	-	-
Yhteensä	8 709,6	100,0

Toimintakulut aukaistuna	1 000 €	%
Henkilöstö	3 562,2	56,7
Aineisto (kok:n huolto)	6	0,1
Tilat	2 198	35
Tietotekniikka ja tietoliikenne	184	2,9
Muut	329,6	5,2
Yhteensä	6 279,8	99,9

** josta kirjaston osuus 1 482 600 €

ORGANISAATIO JA HALLINTO

Tiimitoiminnan arviointi tehtiin kaksivuotiskauden päätyttyä vuoden 2005 lopussa, ja uusi kaksivuotinen tiimikausi käynnistyi v. 2006 alussa. Kaksi tiimiä lakkautettiin ja kaksi uutta perustettiin, tiedotustiimin nimi muutettiin viestintätiimiksi. Tiimejä on nyt kahdeksan: kaukopalvelu, kausijulkaisujen hankinta, monografioiden hankinta, luettelointi, taloushallinto, tietojärjestelmät, tietopalvelu ja viestintä.

UPJ eli uusi palkkausjärjestelmä otettiin pysyvästi yliopistoissa käyttöön ja henkilökunnan arvioinnit tehtiin uuden järjestelmän mukaisesti keväällä 2006.

Kirjaston johtokunta

Kirjaston johtokunta kokoontui kaksi kertaa. Johtokunnan puheenjohtajana aloitti marraskuussa 2006 informaatiotutkimuksen professori, humanistisen tiedekunnan dekaani Maija-Leena Huotari.

Johtokunnan jäsenet:

Varsinaiset jäsenet

Huhtala Liisi, vararehtori, puheenjohtaja
(1.11.2006 saakka)
Huotari Maija-Leena, prof., dekaani HuTK,
puheenjohtaja (2.11.2006 alkaen)
Jarva Eero, lehtori, HuTK
Järvelä Sanna, prof., KTK
Laasonen Kari, prof., LuTK
Salo Tuula, prof. LTK
Eriksson Seppo, leht., TaTK
Leiviskä Kauko, prof., TTK
Seppälä Milja, fil. yo, OYY
Taimisto Olli, tekn. yo, OYY
Klintrup Outi, informaattikko, OYK
Keinänen Kari, tietohall.pääll.
Kytömäki Päivi, ylikirj.hoit.

Henkilökohtaiset varajäsenet

Mantila, Harri, prof., HuTK
Suortti Juhani, prof., KYK
Lasanen Sari, tutk.tohtori, LuTK
Karttunen Tuomo, apul.op., LTK
Mainela, Tuija, yliass., TaTK
Jantunen Heli, tutkija, TTK
Kaleva Jari-Pekka, fil. yo, OYY
Metso Antero, jatko-op., OYY
Keränen Eila, kirj.siht., OYK